

عنوان مقاله:

تحلیل علل و عوامل ضعف نظریه پردازی بومی در علوم انسانی ایران (مطالعه ای داده بنیاد در بین اساتید علوم انسانی)

محل انتشار:

فصلنامه نظریه پردازی، دوره 1، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 0

نویسندگان:

ابوذر قاسمی نژاد - دکترای جامعه شناسی، گرایش رفاه اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی

محمد قنذاقی - دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی

خلاصه مقاله:

امروزه ضعف نظریه‌پردازی صحیح و معضل روش‌شناختی نظریه‌پردازی در علوم انسانی، از مشکلات این علوم در کشور است. به این اعتبار، هدف این پژوهش تحلیل علل و عوامل ضعف نظریه‌پردازی بومی در علوم انسانی ایران است. رویکرد تحقیق «کیفی» و جامعه مورد مطالعه، اساتید علوم انسانی ایران بودند که با شیوه نمونه‌گیری «هدفمند و نظری» با ۱۵ نفر «مصاحبه عمیق فردی» انجام گرفت. معیار توقف مصاحبه‌ها «اشباع نظری» بود. بعد از کدگذاری داده‌ها، ۲۴۵ کد باز و ۱۷ مقوله اصلی احصاء شد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد «پدیده محوری» در ضعف نظریه‌پردازی «پایه‌گذاری نظام علمی نامولد» است. شرایط علی شکل‌گیری این پدیده محوری «نهادینه‌سازی موقعیت فرودستی آموزشی، سیاست‌گذاری‌های بخشی، موضوعیت‌نیافتن نظریه‌پردازی در بین محققان، تئوریزه‌نشدن علوم اسلامی و دینی و خودپنداره ضعیف» می‌باشند. شرایط زمینه‌ای رشد پدیده محوری «نظام آموزشی کمی‌گرا/پژوهش‌محور، ضعف نیازمحوری در پژوهش‌های علمی، رشد نیافتگی قطب‌بندی‌های علمی و بسترهای تاریخی تفکرزدا» هستند. شرایط مداخله‌گر «تلقی مقطعی و تجویزی از نظریه‌پردازی، ارتباط ناموزون بین حوزه و دانشگاه و ارزش‌گذاری نادرست علوم انسانی و ضعیف تاریخمندی در علوم انسانی» هستند که با راهبردهای همچون «نپذیرفتن ساحت بومی و غیربومی علم، زمان‌بر بودن نظریه‌پردازی و رجحان حرفه‌ای شدن بروکراتیک بر مردم‌مداری» همراه بوده که در نهایت منجر به پیامدهای همچون «شکاف بین دانش فنی و دانش اجتماعی، تعمیق وابستگی/مصرف‌گرایی علمی و به حاشیه‌رفتن مرجعیت علمی» در نظام آموزشی مستقر شده‌اند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که به منظور غلبه بر ضعف نظریه‌پردازی باید در گام اول ارزش‌های علم درون‌زا و بومی را در بین صاحب‌نظران و محققان علوم انسانی نهادینه‌سازی کرد تا شرایط برای گذار از موقعیت فرودستی فراهم شود. در گام دوم باید ایده‌محوری و مسئله‌محوری بوم‌محور را جایگزین کنکاش‌های کمی‌گرا و نامولد کرد تا بتوان با پیوند بین آموزش و پژوهش به فهم نظری متقنی پیرامون جامعه ایرانی دست یافت.

کلمات کلیدی:

نظریه پردازی بومی، علوم انسانی، نهادینه سازی فرودستی آموزشی، وابستگی/مصرف گرایی، به حاشیه رفتن مرجعیت علمی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1768486>

